

ПРОДУКТИВНІСТЬ ДЕРЕВОСТАНІВ РІЗНОГО СКЛАДУ В УМОВАХ СВІЖОГО ЛИПОВО-ДУБОВО-СОСНОВОГО СУГРУДУ

Жигулін Д.О., гр. 205-23МВ-02

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **В.В. Назаренко**
Державний біотехнологічний університет

Враховуючи багатофункціональне значення лісів, є необхідність формування високопродуктивних, біологічно стійких насаджень. При створенні таких насаджень особливу роль відіграє підбір всіх компонентів лісу з врахуванням лісорослинних умов. Створення насаджень оптимального або близького до нього складу можливе при умові детального вивчення біологічних, екологічних і ценотичних особливостей, а також взаємодії деревних рослин при спільному їх рості.

Відповідно до цього, метою досліджень було вивчення особливостей росту деревостанів різного складу та їх продуктивності, в умовах свіжого липово-дубово-соснового сугруду на прикладі лісів філії Тростянецьке лісове господарство ДП «Ліси України».

Згідно з лісовпорядними матеріалами, свіжий липово-дубово-сосновий сугруд в межах лісового фонду філії складає близько 15 %. Відповідно до повидільної бази даних, в межах даного типу лісу, переважають (майже 92 %) соснова та дубова господарські секції. В той же час, з незначним відсотком, зустрічаються і інші господарські секції.

Соснові деревостани на 99,9 % мають штучне походження. В той час коли дубових 50 % відмічено природного порослевого походження, майже така ж частка (48,3 %) штучних деревостанів, і менше двох відсотків – природних насінневих. Аналіз вікової структури аналізованих деревостанів вказав на відносно рівномірний розподіл за групами віку, та майже повну відсутність перестійних деревостанів. Більшість деревостанів аналізованого типу лісу є високобонітетними, з рівнем повнот вище середнього. Через переважання в даному типі лісу штучних соснових деревостанів, переважна їх частка чисті за складом. Що стосується дубових деревостанів, то через майже рівнозначність між природним та штучним походженням, змішаних деревостанів більше порівняно з попередньою господарською секцією, але при цьому чистих до 40 %.

Порівняльний аналіз продуктивності, вказав на переважання її в сосновій господарській секції, що пояснюється меншою вибагливістю до лісорослинних умов порівняно з дубом.

Для виконання зазначеної мети, було проведено аналіз на семи ділянках в віці стиглості різного породного складу, з вивченням їх розмірно-якісної структури.

При оцінці загальної продуктивності встановлено, що найбільшу мають деревостани зі складом 5Яле4Сз1Дз (508 м³/га), 7Сз3Яле (450 м³/га),

в той час як корінні деревостани з перевагою сосни звичайної в першому ярусі та дуба звичайного в другому ярусі мають менший запас. Якщо говорити про деревостани з переважанням листяних деревостанів, і дубом звичайним як головної породи, то отримано найнижчі показники продуктивності. Тому для досягнення вищої продуктивності, у насадження крім сосни звичайної з дубом звичайним можна вводити ялину європейську, оскільки її домішка не знижує продуктивності деревостанів.

Аналіз товарної структури показав, що всі ділянки мають досить високий вихід ліквідної деревини (81-83 %). На ділянках з більшим відсотком в складі хвойних порід, відповідно отримано більший вихід ділової деревини. І відповідно, чим більша частка листяних порід, тим ділової деревини зменшується, за рахунок збільшення дров'яної деревини. За проведеним аналізом, найкращу товарність мають насадження з переважанням ялини європейської (вихід ділової деревини 72,7 %), а найгіршу з переважанням дуба звичайного (35,3 %). Це пов'язано з тим, що дуб більш вибагливий до родючості і в сугрудах не може сформувати високопродуктивних цінних насаджень. Набагато кращу товарність мають насадження з переважанням сосни звичайної і домішкою дуба (55 %).

Аналіз ділової деревини за категоріями крупності вказав на високий відсоток грубої ділової деревини, і відповідно низький дрібної. В середньому отримано наступний вихід: грубої близько 75 %, середньої – 25 %, а дрібної менше 1 %.

Проаналізований розподіл деревини за розмірно-якісними категоріями вказав на максимальний вихід деревини класу крупності 25-29 см та 30-34 см за всіма ділянками, що в свою чергу можна пояснити значною часткою грубої ділової деревини. Якщо аналізувати через призму класів якості, то незалежно від класів крупності переважає клас якості «С». Найвищий вихід за розмірно-якісними показниками, спостерігається в деревостанах з переважанням хвойних порід (сосни звичайної, ялини європейської).

Економічна оцінка деревостанів різного складу показала, що найбільшою вартістю сортиментів характеризуються ділянка зі складом 5Ялє4Сз1Дз, а найнижчою - 7Дз1Сз2Бп. Це вказує на те, що в умовах свіжого сугруду філії деревостани з переважанням дуба звичайного мають нижчу розмірно-якісну структуру, а з переважанням хвойних навпаки вищу. Тому вводити дуб звичайний, як головну лісоутворюючу породу в даних лісорослинних умовах, можливо і не доцільно.

Таким чином, в умовах свіжого липово-дубово-соснового сугруду, як з лісівничої, так і економічної точки зору найдоцільніше формувати складні за формою та змішані за складом деревостани. Коли перший ярус формують світлолюбіві породи, а другий тіневитривалі.